

цьому етапі, що дуже часто призводить до подальших правових проблем сімейного життя і розірвання шлюбних відносин.

Настав час перейти від практики ототожнення укладання шлюбу з його реєстрацією і акцентувати увагу на договірному характері шлюбних відносин. Перш ніж укласти шлюб сторони мають домовитися про основні напрямки і організаційні моменти майбутнього сімейного життя, і, зокрема, шляхом укладення шлюбного договору. Досить говорити про те, що шлюбний договір – нетрадиційний для нашого суспільства правовий інструмент регулювання сімейних відносин. В сучасних умовах він має ставати інструментом цивілізованої організації сімейних відносин. Укладення шлюбного договору сприятиме підвищенню якості сімейних відносин. Сторони самостійно зможуть вирішувати можливі майбутні конфлікти і розбіжності, ніж залучати до цього абсолютно сторонніх осіб – суддів, медіаторів, тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – К.: Вид.дім «Ін Юре», 2003. – С. 65.

Кирилюк Алла Володимирівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права інтелектуальної
власності та корпоративного права*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНТЕРНЕТ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПРАВ

Аналіз правових зв'язків між авторами, іншими правоволодільцями і особами, які використовують об'єкти авторських прав, передбачає дослідження мережі Інтернет як середовища їх реалізації. Необхідно встановити, чи є мережа Інтернет особливим середовищем, використання якої накладає свою специфіку на правові відносини, що складаються з приводу використання творів.

Діючі норми права особливими якостями дане середовище не наділяють, проте позиція багатьох сучасних дослідників права інтелектуальної власності будується на презумпції особливих якостей мережі Інтернет: будучи середовищем створення, використання і охорони об'єктів інтелектуальних прав, Інтернет здійснює на ці об'єкти істотний вплив.

Перш за все, необхідно відзначити, що в даний час поняття мережі Інтернет знаходиться на стадії розробки. Інтерес до цієї проблематики виявляють представники різних галузей юридичної науки. Як справедливо зазначає П.А. Панфілов, «практично кожен вчений бере за основу власне специфічне розуміння мережі Інтернет» [1].

Існує підхід до розуміння мережі Інтернет як єдиного суб'єктаправа – юридичну особу. С.В. Малахів відзначав, що «мережа Інтернет має власні керуючі структури, які спираються на користувачів та забезпечують їх спільні потреби».

Однак М.А. Якушев переконливо показав «відсутність у мережі Інтернет необхідних ознак юридичної особи: достатньої організаційної єдності, відокремленого майна та здатності самостійно виступати в цивільному обороті, бути позивачем або відповідачем в суді» [2, с. 66].

Також була відкинута можливість розгляду мережі Інтернет в якості об'єкта цивільних прав. Е.В. Михайленко, проте, вважає, що «немає юридичних перешкод до повного зосередження інфраструктури мережі Інтернет в руках однієї особи, а значить, в майбутньому мережа Інтернет все-таки може стати об'єктом права власності»[3].

Іноді мережу Інтернет називають новим віртуальним середовищем, новим виміром існування особистості, суспільства, держави, інформаційним простором. Характеристика мережі Інтернет як глобального інформаційного середовища нового виміру нерідко супроводжується порівнянням її з природними стихіями – відкритим морем, космічним, повітряним простором, що лежать поза юрисдикцією держав і мають особливий статус[4, с. 153]. Для більшості правознавців таке розуміння вважається поки занадто загальним, особливо якщо врахувати, що ні окрема людина, ні суспільство, ні держава не можуть поки існувати повністю в мережі Інтернет. Місцем перебування людини може бути тільки фізичний світ. Крім того, мережа Інтернет не є поки віртуальною реальністю.

В.П. Талимончик запропонувала визначити мережу Інтернет як «комплексний предмет правового регулювання, який об'єднує різноманітні суспільні відносини в єдиній соціально-технічній системі, яка створена в процесі розвитку глобальної комп'ютерної мережі та призначена для здійснення масової інформації та комунікації» [5, с. 8].

Заслуговує на увагу позиція С.В. Малахова, який одним з перших досліджував мережу Інтернет з цивільно-правових позицій. Він висунув тезу про те, що мережа Інтернет «представляє собою сукупність інформаційних суспільних відносин, що складаються в віртуальному середовищі, причому в

значній мірі відносяться до предмету цивільно-правового регулювання» [6, с. 53].

У розвиток цієї теорії К. Дем'янова поставила питання про можливість розгляду мережі Інтернет як «єдиного засобу масової інформації, оскільки в ній присутній масова інформація в сенсі законодавства про засоби масової інформації». В.Б. Наумовим були висунуті заперечення, що мережа Інтернет «представляє собою середовище обороту масової інформації, а не форму її періодичного поширення».

Зберігає актуальність запропоноване В.А. Копиловим розуміння мережі Інтернет як «мережевої глобальної, автоматизованої інформаційної системи» [7, с. 233-234]. Відповідно до його концепції, «до складу мережі Інтернет включається не тільки обладнання (технічні засоби, в тому числі і засоби зв'язку), але і технології (принципи і методи функціонування програм, мережеві протоколи)». В цілому даний підхід є досить загальним, що не зводить мережу Інтернет виключно до мережі зв'язку, враховує важливість інформації, що міститься в мережі Інтернет та процеси її передачі, накопичення та обробки.

Деякі дослідники з цього приводу зазначають, що «визначення повністю зосереджується на соціальному аспекті мережі Інтернет, залишаючи поза увагою її технологічну складову». Вони називають мережу Інтернет «міжнародною мережею електров'язку загального користування, яка призначена для обміну повідомленнями (даними), що читаються машиною, тобто відомостями про навколишній світ, його об'єкти, процеси, явища, об'єктивовані у формі, що дозволяє провести їх безпосередню машинну обробку». Мережа Інтернет в розумінні С.В. Петровського – «це міжнародна телекомунікаційна мережа загального користування, що представляє собою фізичну основу для здійснення суспільних відносин та володіє статусом безлічі взаємопов'язаних об'єктів права – речей».

У технічному аспекті дослідники розглядають мережу Інтернет як «міжнародну комп'ютерну мережу, яка дозволяє організувати передачу цифрової інформації за допомогою різного програмного забезпечення для використання мережевих функціональних можливостей».

Мережа Інтернет визнається глобальною комп'ютерною мережею, оскільки вона складається з різних комп'ютерних мереж, об'єднаних стандартними угодами про способи обміну інформацією і єдиною системою адресації».

Отже, ми можемо охарактеризувати мережу Інтернет в широкому розумінні як інформаційну мережу, призначену для обробки, зберігання та передачі даних, а також як взаємодіючу сукупність об'єктів, пов'язаних один

з одним технічними пристроями та фізичним середовищем (абонентських і адміністративних систем і комунікаційною мережею, яка їх пов'язує).

У контексті даного дослідження ми розуміємо під мережею Інтернет середу реалізації суспільних відносин з приводу об'єктів інтелектуальних прав, що здійснює специфічний вплив на суть цих відносин, способи реалізації прав та істотні характеристики творів науки, літератури і мистецтва.

Створення і використання творів в електронній формі можливо як в мережі Інтернет, так і поза нею. Звідси випливає, що сфера використання електронних творів ширша, оскільки вони можуть бути використані і в іншому середовищі, без доступу до зазначеної мережі, наприклад, на комп'ютерах, які не перебувають в мережі.

Законодавець вказує, що виняткові, особисті немайнові та інші права, встановлені ЦК України, діють на території України. Однак норми щодо використання творів та охорони прав на них у мережі Інтернет не отримали дотеперішнього часу поширення в законодавстві.

Цивільне право визначає порядок реалізації прав суб'єктів мережі Інтернет шляхом регламентації прав і обов'язків громадян, організацій та владних органів, їх відносин в рамках і за рамками цивільно-правових договорів. Ступінь законодавчого регулювання має пряму залежність від типу праворозуміння і правозастосування, існуючого в конкретному правовому середовищі.

Деякі автори називають ряд об'єктивно існуючих обставин, що лежать в основі технічної та ідеологічної організації мережі Інтернет, що дозволяють їм зробити висновок про відсутність можливості поширити на твори в мережі Інтернет правове регулювання.

Позиція противників авторського права полягає в тому, що застосування діючих норм авторського права в мережі Інтернет неможливе з огляду на легкість копіювання інформації з мережі, в зв'язку з чим потрібна кардинальна реформа.

Інші дослідники визнають, що в умовах мережі Інтернет найбільш ефективним є не правовий, а програмний захист. Чи не випадково в авторському законодавстві сьогодні є спеціальні норми, що передбачають можливість і обумовлюють юридичне значення технічного та інформаційного захисту авторських прав.

Існує інша точка зору, згідно з якою сама по собі інтенсифікація використання мережі Інтернет не може служити виправданням пропозицій про нуліфікацію авторського права або його кардинальної реформи.

В зв'язку з цим треба відзначити, що важливим фактором, що робить значний вплив на розвиток законодавства про авторські права в сучасних умовах, є місце використання творів – мережа Інтернет. Та обставина, що використання мережі Інтернет передбачає легкість і доступність копіювання розміщеної в ній інформації, в тому числі об'єктів інтелектуальної власності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Панфилов П.А. Сравнительная характеристика юридических подходов к понятию Интернета. – URL: http://rpi.msal.ru/prints/200702inf_law5.html
2. Якушев М.А. Интернет и право / М.А. Якушев // Законодательство. – 1997. – № 1. – С. 66-79.
3. Михайленко, Е.В. Проблемы информационно-правового регулирования отношений в глобальной компьютерной сети Интернет : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. / Е.В. Михайленко. – М., 2004. – 25 с.
4. Наумов, В.Б. Право и Интернет: Очерки теории и практики / В.Б.Наумов. – М.: Книжный дом «Университет», 2002. – 432 с.
5. Талимончик, В.П. Международно-правовое регулирование отношений информационного обмена в Интернете : автореф. дис. ... канд.юрид. наук. / В.П. Талимончик. – СПб., 1999. – 18 с.
6. Малахов, С.В. Гражданско-правовое регулирование отношений в глобальной компьютерной сети Интернет : дис. ... канд. юрид. наук / С.В.Малахов. – М., 2001. – 173 с.
7. Копылов, В.А. Информационное право: учебник / В.А. Копылов.– М.: Юрист, 2005. – 510 с.

Мазуренко Світлана Вікторівна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права інтелектуальної
власності та корпоративного права*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДОГОВОРИ, ЩО УКЛАДАЮТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРНЕТ- ТЕХНОЛОГІЙ

Одним з найбільш розповсюджених видів цивільно-правових відносин, які активно проникають в мережу Інтернет є договірні правовідносини. Підставою для їх виникнення є укладення відповідного договору. Слід відрізняти договірні правовідносини від зобов'язальних правовідносин, які є більш широким поняттям, оскільки включають в себе не тільки договір як підставу для виникнення, а й інші види зобов'язань. Г.С. Усеїнова,